

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**
SO-III.431.16.2020

**Pan
Adam Szczepkowski
Wójt Gminy Grunwald
Gierzwałd 33
14-107 Gierzwałd**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Gminy Grunwald, NIP 7411002518, REGON 000535600, z siedzibą w Gierzwałdzie 33, 14-107 Gierzwałd, w którym siedzibę ma Urząd Stanu Cywilnego Grunwald.

W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli kierownikiem jednostki kontrolowanej był Wójt Gminy Grunwald, Pan Adam Szczepkowski, który sprawuje tę funkcję od 23 listopada 2018 r.

Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego Grunwald jest Pani Wiesława Jadanowska. Zastępcą Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego Grunwald jest Pani Magdalena Orzoł.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Beata Mamińska-Pietrzak – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 34/2014 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.349.2020 z 2 listopada 2020 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego;
- 2) Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 3/2020 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.350.2020 z 2 listopada 2020 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 12 listopada 2020 r., a zakończono 1 grudnia 2020 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod pozycją nr Or.1714.17.2020.

Kontrolę przeprowadzono w zakresie rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk za okres od 1 października 2019 r. do 30 września 2020 r.

Kontrolę problemową przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 6 ust. 4 pkt 3

ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 1464) w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 463 ze zm.) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 707).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

1. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego Grunwald

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy Grunwald, nadanym zarządzeniem Nr 15/2020 Wójta Gminy Grunwald z 31 stycznia 2020 r. (ze zm.), Urząd Stanu Cywilnego nadzorowany jest bezpośrednio przez Wójta. Urząd Stanu Cywilnego Grunwald realizuje również zadania z zakresu ewidencji ludności, dowodów osobistych, spraw obronnych i zarządzania kryzysowego, przeprowadzania wyborów oraz archiwum zakładowego.

W okresie objętym kontrolą funkcję Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego Grunwald pełniła Pani Wiesława Jadanowska, zatrudniona na tym stanowisku na ½ etatu. Pani Wiesława Jadanowska została zatrudniona 11 grudnia 2019 r. po przeprowadzeniu konkursu na wolne stanowisko pracy. W okresie objętym kontrolą na stanowisku Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego Grunwald zatrudniona była Pani Magdalena Orzoł, która wykonuje te zadania od 1 stycznia 2019 r., po przeniesieniu na to stanowisko (awans wewnętrzny). Wymienione osoby posiadają odpowiednie wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako Prasec).

Warunki lokalowe – jak ustalono na podstawie przekazanej dokumentacji fotograficznej, pomieszczenia Urzędu Stanu Cywilnego znajdują się na parterze budynku Urzędu Gminy Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie 33. Lokal składa się z następujących pomieszczeń: pokoju pracy, archiwum urzędu stanu cywilnego oraz sali ślubów, która umożliwia zawarcie związku małżeńskiego w formie uroczystej. W pokoju pracy usytuowane są 2 stanowiska pracy, tj. kierownika urzędu stanu cywilnego i jego zastępcy. Pokój przystosowany jest do obsługi klienta. Klienci przyjmowani są pojedynczo w pokoju pracy kierownika urzędu stanu cywilnego. Pomieszczenie, w którym przechowywane są księgi i akta zbiorowe wyposażone jest w higrometr, termometr oraz sprzęt gaśniczy.

Księgi stanu cywilnego – stan techniczny dobry. Wszystkie księgi oprawione zostały w twarde oprawy. Księgi ustawiane są w archiwum urzędu stanu cywilnego, znajdującym się przy pokoju pracy kierownika urzędu stanu cywilnego, które zapewnia należyte ich zabezpieczenie przed uszkodzeniem, zniszczeniem, kradzieżą oraz dostępem osób trzecich. Szafy zamykane są na klucz. W Urzędzie Stanu Cywilnego Grunwald przechowywane są księgi stanu cywilnego (urodzeń, małżeństw, zgonów) za lata 1948 – 1959 oraz 1973 – 2015.

Akta zbiorowe – akta zbiorowe do aktów stanu cywilnego przechowywane są w segregatorach i teczkach. Segregatory i te czki nie są przepełnione, co umożliwia wpinanie wpływających dokumentów na bieżąco, bez groźby zniszczenia dokumentów. Co do zasady, dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne zostały oznaczone numerem i datą sporządzenia aktu.

Ustalono jednak, że akta zbiorowe do jednego ze sprawdzonych aktów małżeństw przez niedopatrznie pracownika nie zostały oznaczone w opisany powyżej sposób co jest niezgodne z § 43 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1904). Powyższe stanowi uchybienie i nie wywołało skutków. Z wyjaśnień kierownika jednostki wynika, że brak w tym zakresie został uzupełniony.

2. Rejestracja stanu cywilnego

A. Urodzenia

W okresie objętym kontrolą sporządzono 7 aktów urodzenia, z których 5 zostało objętych badaniem.

Jeden z aktów sporządzono dla zdarzenia, które miało miejsce na terenie gminy Grunwald. Akt sporządzono po uprzednim przyjęciu oświadczenia o uznaniu ojcostwa od rodziców, na podstawie protokołu zgłoszenia urodzenia. Akt został sporządzony w terminie. Dziecku nadano numer PESEL oraz na podstawie oświadczenia, zameldowano pod adresem zameldowania ojca.

Pozostałe akty urodzenia objęte kontrolą sporządzone zostały w trybie szczególnej rejestracji, tj. na podstawie art. 104 Prasc, czyli przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, będącego dowodem urodzenia i jego rejestracji za granicą. Rejestracja ww. czynności dokonywana była na podstawie dokumentów zagranicznych oraz ich tłumaczenia dokonanego przez tłumacza przysięgłego na język polski lub na podstawie odpisu wielojęzycznego. Dokumentacja stanowiąca podstawę wpisania aktu do polskich ksiąg stanu cywilnego włączona została do akt zbiorowych. Ponadto stwierdzono, że we wszystkich sprawach przy transkrypcji aktów Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego Grunwald dokonywał uzupełnienia danych na podstawie innych aktów. W sprawdzanych aktach, w „Adnotacjach” prawidłowo wpisywana była informacja o podstawie wpisania aktu do rejestru.

Jednocześnie stwierdzono, że dokonując transkrypcji Zastępca Kierownika USC w 2 przypadkach omyłkowo nie zamieścił przy aktach urodzenia danych o obywatelstwie oraz numerów PESEL osób, których akty dotyczą, jak również numerów PESEL ich rodziców. Tym samym uchybił obowiązkowi wynikającemu z art. 20 ust. 2 i 3 Prasc. Kierownik jednostki kontrolowanej wyjaśnił, że w trakcie kontroli brakujące dane przy aktach zostały uzupełnione. Uchybienie nie wywołało skutków, w szczególności w zakresie referencyjności rejestrów publicznych.

Sprawdzeniem objęto 3 oświadczenia o uznaniu ojcostwa. Z czynności przyjęcia oświadczeń rodziców o uznaniu ojcostwa sporządzono prawidłowe protokoły. Dwa uznania ojcostwa dotyczyły dzieci urodzonych, dla których nie sporządzono jeszcze aktu urodzenia. W pierwszym przypadku dokumenty zostały włączone do akt zbiorowych aktu urodzenia, który był następnie sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego Grunwald, a w drugim przypadku dokumenty zostały przekazane do urzędu stanu cywilnego właściwego do sporządzenia aktu urodzenia dziecka. Natomiast trzecie ze sprawdzonych oświadczeń o uznaniu ojcostwa dotyczyło dziecka urodzonego, dla którego sporządzono akt urodzenia. Protokół niezwłocznie został przekazany pocztą do urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia dziecka.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie Stanu Cywilnego Grunwald nie przyjęto żadnego oświadczenia o nadaniu dziecku, którego ojcem nie jest mąż matki, nazwiska jakie nosiłyby ich wspólne dzieci po złożeniu oświadczenia w trybie art. 88 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 2086 ze zm.) oraz o zmianie nadanego dziecku imienia w ciągu sześciu miesięcy od sporządzenia aktu.

B. Małżeństwa

W okresie objętym kontrolą sporządzono 34 aktów małżeństw, z czego kontroli poddano 11 aktów. Na tej podstawie ustalono, że akty małżeństwa sporządzono w terminie określonym w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego.

Oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński przyjęte w sposób określony w art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Kierownik i Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego przyjmowali w sposób prawidłowy, tak jak zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa (pięć małżeństw zawartych po złożeniu oświadczeń Kierownikowi lub Zastępcy Kierownika USC Grunwald). Akty zostały sporządzone na podstawie protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. Stwierdzono, że w jednym przypadku nupturientka w miejscu przeznaczonym na „własnoręczny czytelny podpis kobiety” wpisała nie nazwisko noszone w chwili zawierania małżeństwa, tylko nazwisko noszone po jego zawarciu (nieprawidłowość). Kierownik jednostki wyjaśnił, że „urzędnik przyjmujący oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński zawsze przed podpisaniem protokołu poucza nupturientów o podpisaniu go nazwiskiem, którym podpisywali zapewnienie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa. Błąd ten nie wynika z umyślnego działania urzędnika. Prawdopodobnie pod wpływem emocji nupturientka podpisała protokół nazwiskiem, które deklarowała przyjmując po zawarciu związku małżeńskiego”. Dodać należy, że urzędnik udzielający ślubu nie dostrzegł omyłki i nie poprosił nupturientki o korektę podpisu. Błąd ten nie miał wpływu na ważność i skuteczność dokonanych czynności.

Ponadto analiza akt zbiorowych wykazała, iż oświadczenia przyszłych małżonków o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa i nazwiskach dzieci były ujmowane jednocześnie w zapewnieniach o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i w formie odrębnego protokołu przyjęcia oświadczenia o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa. W ocenie organu kontroli powyższa praktyka nie narusza przepisów prawa, jednak budzi wątpliwości z punktu widzenia jej celowości. Oznacza bowiem sporządzanie dodatkowych dokumentów, które odzwierciedlają treść oświadczeń nupturientów ujętych w innych dokumentach, mających charakter obligatoryjny. Kierownik jednostki wyjaśnił, że „urzędnik przyjmował dodatkowe oświadczenie przyszłych małżonków o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa i nazwiskach ich dzieci w formie odrębnego protokołu, ponieważ taka była utrwalona praktyka poprzedniego Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego i taki protokół zawsze był dołączany do akt zbiorowych. Na dodatkowym protokole znajduje się również oświadczenie dla małżonka o obowiązku wymiany dowodu osobistego”.

Małżeństwa, o których mowa w art. 1 § 2 i § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – pięć aktów małżeństw sporządzonych zostało na podstawie zaświadczeń składanych przez duchownego Kierownikowi Urzędu Stanu Cywilnego lub jego Zastępcy. Na zaświadczeniach potwierdzana była data dostarczenia przez duchownego dokumentu, który był podstawą do sporządzenia aktu małżeństwa. W jednym przypadku, rejestrując w dniu 12 sierpnia 2020 r. małżeństwo Zastępca Kierownika USC przez niedopatrzenie nie wpisał do aktu drugiego imienia jednego ze świadków, które widniało w zaświadczeniu od duchownego (uchybiecie), co skutkowało niekompletnością danych w akcie. Jednakże kierownik jednostki wskazał, że 8 grudnia 2020 roku z urzędu

uzupełniono akt małżeństwa na podstawie akt zbiorowych (tj. zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego). Poinformowano małżonków o uzupełnieniu aktu. Brak konieczności wydawania ponownego odpisu skróconego, ponieważ uzupełnienie danych, tj. wpisanie drugiego imienia świadka, nie wpłynie na treść wydanego już odpisu skróconego aktu.

Ponadto zbadano jeden akt małżeństwa sporządzony na podstawie art. 104 Prawa o aktach stanu cywilnego, tj. transkrypcji zagranicznego aktu stanu cywilnego - dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktu włączono do akt zbiorowych wraz z ich urzędowym tłumaczeniem na język polski, a w rubryce „Adnotacje” zamieszczona została podstawa prawna wpisania aktu do rejestru. Wnioskodawca po dokonaniu czynności otrzymał odpis zupełny wpisanego aktu małżeństwa.

Ustalono, że po rejestracji małżeństwa, dokonano stosownych zmian w rejestrze PESEL w zakresie stanu cywilnego. Stwierdzono jednak, iż tylko dwa ze sprawdzanych aktów małżeństwa zawierały wszystkie dane, które umieszcza się przy akcie. W pozostałych przypadkach brakowało informacji o kraju urodzenia małżonków (7 przypadków) lub jednego z małżonków (2 przypadki), co stanowiło uchybienie i nie wywołało skutków. Z wyjaśnień kierownika jednostki kontrolowanej wynika, że brakujące dane przy aktach zostały uzupełnione po kontroli.

Badaniem objęto również 1 oświadczenie przyjęte na podstawie art. 59 k.r.o. od małżonka rozwiedzionego o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa. Oświadczenie zostało przyjęte prawidłowo, przed upływem trzech miesięcy od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Z czynności sporządzono protokół zawierający wymagane elementy, który został podpisany przez rozwiedzionego małżonka i Zastępcę Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego, w dniu przyjęcia oświadczenia oryginał protokołu przekazano do Urzędu, który sporządził akt małżeństwa.

C. Zgony

W okresie objętym kontrolą sporządzono 28 aktów zgonu, z czego kontroli poddano 11 aktów.

Akty zgonu sporządzano w terminie określonym w art. 92 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego. Akty zgonu sporządzane były po dostarczeniu karty zgonu oraz na podstawie protokołu zgłoszenia zgonu. W danych przy akcie zarejestrowano wszystkie wymagane informacje.

W jednym z aktów stwierdzono jednak, iż Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego sporządzając akt zgonu nie wpisał do protokołu ani do aktu stanu cywilnego osoby zmarłej, mimo że akt sporządzono w obecności członka rodziny, a stan cywilny można było ustalić na podstawie dostępnych rejestrów (nieprawidłowość). Kierownik kontrolowanej jednostki nie wyjaśnił przyczyny powstania nieprawidłowości, lecz z ustaleń kontroli wynika, iż było to niedopatrzenie osoby sporządzającej akt. Skutkiem powstania nieprawidłowości była konieczność uzupełnienia aktu o te dane. Za powstanie nieprawidłowości odpowiada Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego, który sporządził akt.

W kolejnym akcie zamieszczono, zamiast danych wynikających z karty zgonu o dacie znalezienia zwłok, dane dotyczące daty zgonu (nieprawidłowość). Jak wyjaśnił kierownik jednostki kontrolowanej przyczyną powstania nieprawidłowości był natłok obowiązków pracownika dokonującego rejestracji zgonu. Skutkiem zaistnienia nieprawidłowości jest konieczność

przeprowadzenia postępowania o sprostowanie aktu zgonu. Odpowiedzialność za powstanie nieprawidłowości ponosi osoba sporządzająca akt zgonu.

Dwa akty zgonu objęte badaniem kontrolnym sporządzone zostały na podstawie art. 104 Prasc i dotyczyły zdarzeń mających miejsce na terenie Niemiec - dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów włączono do akt zbiorowych, a w rubryce „Adnotacje” zamieszczona została podstawa prawna wpisania aktu do rejestru. W jednej ze spraw wnioskodawczyni wykazała interes prawny, natomiast w drugiej sprawie wnioskodawca wskazał interes faktyczny w transkrypcji aktu. Wnioskodawcy po dokonaniu czynności otrzymali zupełny odpis wpisanego aktu zgonu.

Ustalono, że po rejestracji zgonów dokonano stosownych zmian w rejestrze PESEL.

3. Zmiany w aktach stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą wykonano łącznie 12 czynności materialno-technicznych na podstawie ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego nieskutkujących sporządzeniem aktu stanu cywilnego oraz 4 czynności skutkujące sporządzeniem nowego aktu. Kontroli poddano 4 czynności uzupełnienia aktu oraz 1 czynność unieważnienia aktu.

Wszystkie zbadane wnioski o uzupełnienie aktu złożone zostały wraz z wnioskami o transkrypcję zagranicznego aktu do polskiego rejestru stanu cywilnego. Ustalono, że po dokonaniu uzupełnienia nanoszone były wzmiarki dodatkowe o uzupełnieniu aktu stanu cywilnego. Wnioskodawcom wydawano również odpis zupełny aktu.

Stwierdzono jednak, iż uzupełniając transkrybowany akt małżeństwa, do aktu wpisano w rubryce „data urodzenia”, zgodnie z brytyjskim aktem małżeństwa wiek kobiety, a następnie uzupełniono m.in. tę daną od datę urodzenia kobiety (uchybiecie). W tym przypadku należało nie wpisywać informacji o wieku kobiety do polskiego aktu i następnie uzupełnić akt o datę jej urodzenia, bądź też wpisać wiek kobiety i w dalszej kolejności sprostować tę informację i zastąpić ją datą urodzenia kobiety.

Ponadto ustalono, że w jednym przypadku dokonano uzupełnienia aktu zgonu w zakresie stanu cywilnego i danych rodziców na podstawie wcześniejszych aktów tej osoby, na wniosek złożony przez byłą konkubinę zmarłego wraz z wnioskiem o transkrypcję zagranicznego dokumentu potwierdzającego zgon. Zgodnie z art. 37 ust. 3 Prasc, uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora, w formie czynności materialno-technicznej. W ocenie kontrolujących, zarówno treść wniosku, jaki i załączone do niego dokumenty nie pozwalały na ocenę, że wnioskodawczyni ma interes prawny w uzupełnieniu aktu. Natomiast dokumenty przedstawione przez nią już po załatwieniu sprawy wskazują, że posiadała interes prawny w uzupełnieniu aktu zgonu jako matka dzieci zmarłego. Dlatego należy przyjąć, że sprawa została załatwiona zgodnie z przepisami ustawy. Podkreślenia wymaga jednak, że o ile osoba wnioskująca o transkrypcję zagranicznego dokumentu potwierdzającego zgon do rejestru stanu cywilnego nie musi wykazać w tym interesu prawnego (wystarczy interes faktyczny), co wynika wprost z art. 104 ust. 4 Prasc, o tyle uzupełnienie aktu zgonu na wniosek wymaga już posiadania przez wnioskodawcę interesu prawnego. Zatem przed uzupełnieniem aktu zgonu na wniosek należy zbadać, czy wnioskodawca ma w tym interes prawny. Jednocześnie nie można zgodzić się z wyjaśnieniem kierownika jednostki, że uzupełnienie ww. aktu zgonu nastąpiło z

urzędu. Skoro został złożony wniosek o jego uzupełnienie, to urzędnik nie działał z własnej inicjatywy. Również treść spisu spraw z 2020 r. dlateczki aktowej USC.5352 wskazuje, że była to sprawa prowadzona na wniosek, a nie z urzędu, gdyż w odpowiedniej rubryce spisu wpisano imię i nazwisko wnioskodawczyni jako osoby, od której sprawa ta wpłynęła, oraz datę jej pisma, nie podano zaś, że jest to sprawa własna organu.

Na marginesie powyższych uwag odnotować należy, że w ww. spisie jako tytuły części spraw wpisano tylko imiona i nazwiska osób, których akty dotyczą. Jakkolwiek wojewoda nie nadzoruje stosowania przez organy gmin instrukcji kancelaryjnej, to jednak w ramach przeprowadzonej kontroli zasadnym jest zwrócić uwagę, że zgodnie z instrukcją kancelaryjną tytuł sprawy w spisie powinien stanowić zwięzłe odniesienie się do treści sprawy, np. „unieważnienie aktu urodzenia Jana Kowalskiego” albo „sprostowanie aktu małżeństwa nr...”.

Ponadto w jednej sprawie dokonano z urzędu unieważnienia aktu na podstawie art. 127a ust. 1 Prasc. Przyczyną unieważnienia była błędna migracja aktu z księgi do rejestru w zakresie daty sporządzenia aktu. Do aktu dodano wzmiankę o jego unieważnieniu. Z wyjaśnień kierownika jednostki wynika, że migracji aktu dokonano w celu wydania odpisu aktu na wniosek. Po odebraniu przez wnioskodawcę odpisu, urzędnik zauważył błąd w akcie i unieważnił go. Wnioskodawca na prośbę urzędnika zwrócił wydany odpis. Następnie urzędnik ponownie zmigrował akt z księgi do rejestru i wydał prawidłowy odpis.

4. Wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego oraz zaświadczeń z rejestru stanu cywilnego.

W okresie objętym kontrolą złożono 289 wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego, z czego kontroli poddano 20 wybranych spraw.

Odpisy zupełne, skrócone oraz wielojęzyczne aktów co do zasady wydawane były podmiotom określonym w art. 45 Prawa o aktach stanu cywilnego.

Odpisy adresowane do osób fizycznych wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub na elektroniczną skrzynkę podawczą wnioskodawcy, o ile wniosek złożono w formie dokumentu elektronicznego. Jednak ustalono, iż w jednej sprawie, w której wniosek był złożony elektronicznie, organ nie przedłożył do kontroli Urzędowego Poświadczenia Doręczenia (UPD) (uchybiecie). W ramach wyjaśnień przesłano plik xml, w którym przesłano żądany odpis oraz urzędowe poświadczenie przedłożenia (UPP) wniosku do Urzędu Gminy Grunwald. W tym miejscu należy wyjaśnić, iż UPP jest urzędowym poświadczeniem odbioru dokumentu elektronicznego lecz doręczonemu podmiotowi publicznemu. Urzędowe poświadczenie przedłożenia jest wystawiane automatycznie w momencie wpłynięcia dokumentu do elektronicznej skrzynki podawczej podmiotu publicznego. Natomiast urzędowe poświadczenie doręczenia (UPD) generowane jest gdy odbiorca dokumentu – osoba fizyczna, poda datę i opatry odbiór podpisem elektronicznym. Dopiero po dokonaniu tych czynności, adresat korespondencji będzie mógł pobrać sam dokument, w tym przypadku odpis aktu stanu cywilnego.

Nie stwierdzono naruszenia Konwencji Nr 16 z dnia 8 września 1976 r. dotyczącej wydawania wielojęzycznych odpisów skróconych aktów stanu cywilnego (Dz. U. 2004 r., Nr 166, poz. 1735).

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie Stanu Cywilnego Grunwald nie wydano żadnego zaświadczenia o stanie cywilnym i zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby. Wydano natomiast jedno zaświadczenie stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim osoba może zawrzeć małżeństwo. Wydanie dokumentu nastąpiło na wniosek obywatelki polskiej, która wskazała we wniosku, iż zamierza zawrzeć związek małżeński na terenie Niemiec z obywatelem polskim. W aktach sprawy brakowało informacji, np. z rejestru PESEL o stanie cywilnym przyszłego małżonka będącego obywatelem polskim (uchybiecie). Wyjaśniono, że prowadzono tę sprawę łącznie ze sprawą o wydanie takiego samego zaświadczenia dotyczącego właśnie przyszłego małżonka. W ocenie kontrolujących informacja o stanie cywilnym przyszłego małżonka musi być zawarta w dokumentacji dotyczącej każdego zaświadczenia osobno, bowiem każda sprawa rozpatrywana jest indywidualnie.

5. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą przeniesiono 134 akty do rejestru stanu cywilnego, z czego kontroli poddano 20 aktów.

Co do zasady akty zostały przeniesione prawidłowo, tj. do rejestru stanu cywilnego została przeniesiona cała treść aktu wraz ze wzmiankami dodatkowymi oraz przypiskami. W dotychczasowych aktach w księgach naniesiono wzmianki o ich przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego.

Stwierdzono jednak, iż w sposób nieprawidłowy przeniesiono jeden akt małżeństwa, tj. treść historycznego aktu w księdze różniła się od aktu przeniesionego do rejestru stanu cywilnego w zakresie nazwiska rodzowego matki mężczyzny zawierającego małżeństwo. Powyższe stanowi naruszenie art. 124 ust. 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego. Przyczyną powstania nieprawidłowości była omyłka i niedopatrzenie osoby przenoszącej akt do rejestru stanu cywilnego. Skutkiem nieprawidłowości jest konieczność unieważnienia błędnie zmigrowanego aktu stanu cywilnego w trybie art. 127a ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego oraz ponowna jego migracja. Osobą odpowiedzialną za powstanie nieprawidłowości jest osoba przenosząca akt do rejestru stanu cywilnego.

Ponadto niepoprawnie został przeniesiony jeden akt urodzenia, gdyż podczas migracji urzędnik omyłkowo oznaczył status aktu jako „skreślony”. Jak wyjaśnił kierownik jednostki, zapis ten technicznie uniemożliwia jego unieważnienie. Dlatego nie dodano wzmianki o unieważnieniu aktu. Natomiast urzędnik niezwłocznie po dostrzeżeniu omyłki zablokował możliwość wydawania z aktu odpisów i ponownie zmigrował akt do rejestru.

Stwierdzono również, że przy 9 sprawdzonych aktach przeniesionych do rejestru stanu cywilnego nie uzupełniono właściwie danych przy akcie, tj. numeru PESEL osoby zmarłej, kraju urodzenia, kraju zgonu lub obywatelstwa osób (uchybiecie), czyli danych dostępnych w chwili przenoszenia aktów. Kierownik jednostki kontrolowanej wyjaśnił, iż przenoszona jest zawsze treść aktu, natomiast w dotychczasowych aktach nie ma informacji, które są obecnie zamieszczane przy akcie elektronicznym. Należy jednak zauważyć, iż dane te są łatwe do ustalenia dla osoby dokonującej przeniesienia aktu, dlatego informacje te powinny być uzupełniane przy migracji aktu.

6. Stosowanie ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska

W okresie objętym kontrolą Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego Grunwald nie wydał żadnej decyzji w sprawie zmiany imienia lub nazwiska.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o usunięcie nieprawidłowości i uchybień poprzez:

1. Właściwe i kompletne uzupełnianie danych przy rejestrowanych oraz migrowanych aktach stanu cywilnego.
2. Uzupełnienie danych przy aktach stanu cywilnego przeniesionych do rejestru stanu cywilnego i objętych kontrolą.
3. Zapewnienie, aby osoby składające oświadczenia przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego podpisywały protokół przyjęcia oświadczenia właściwym nazwiskiem, tj. nazwiskiem noszonym w chwili składania oświadczenia.
4. Właściwe i kompletne przenoszenie do aktów małżeństwa danych z protokołów przyjęcia oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński.
5. Wykazywanie dbałości o kompletność aktów stanu cywilnego poprzez sporządzanie protokołów przyjęcia zgłoszenia zgonu ze wszystkimi danymi określonymi w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego, o ile dane te mogą być ustalone przez organ.
6. Sprostowanie z urzędu aktu zgonu nr 2815032/00/AZ/2020/035346, w którym błędnie wpisano datę zgonu zamiast daty znalezienia zwłok.
7. Zapewnienie każdorazowo dokładnej weryfikacji poprawności danych wpisywanych do protokołów zgłoszenia zgonu i w konsekwencji do aktów zgonu, tj. w oparciu o informacje ujęte w karcie zgonu.
8. Uzupełnianie aktów stanu cywilnego wyłącznie o brakujące dane, tj. w sytuacjach, gdy rubryka nie zawiera żadnych zapisów.
9. Uzupełnianie aktów stanu cywilnego wyłącznie na wniosek osoby, której akt dotyczy, jej przedstawiciela ustawowego, bądź osoby która wykazał interes prawny.
10. Właściwe dokumentowanie potwierdzenia doręczenia dokumentu elektronicznego.
11. Kompletowanie niezbędnej dokumentacji odrębnie do każdej sprawy.
12. Zachowanie szczególnej staranności przy migracji aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego, tj. przenoszenie aktów do rejestru stanu cywilnego zgodnie z brzmieniem zawartym w papierowym akcie.

Proszę Pana Wójta o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Artur Chojecki